

MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

CİLT : 4

Altmışbirinci Birleşim

2 . 3 . 1962 Cuma

İçindekiler

	Sayfa		Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	2:3	let komisyonlarından kurulacak bir geçici	
2. — Gelen kâğıtlar	3	komisyonda görüşülmesine dair önergesi	
3. — Yoklama	4	(2/162)	4:6
4. — Başkanlık Divanının Genel Kurula sunuşları	4	2. — Trabzon Milletvekili Ali Rıza Uzuner ve 21 arkadaşının, Karadeniz bölgesinde himayeli ucuz buğday satışlarının yeniden yapılmasına dair mahallen inceleme yapmak üzere bir Araştırma Komisyonu teşkili hakkında önergesi (10/4)	6,7,10:11
1. — Başbakan ve Malatya Milletvekili İsmet İnönü, Adalet Partisi Genel Başkanı ve İzmir Milletvekili Ragıp Gümüşpala, Yeni Türkiye Partisi Genel Başkanı ve Sakarya Milletvekili Ekrem Alican, Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi Genel Başkanı ve Ankara Milletvekili Osman Bölükbaşı ile Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreteri ve Ankara Milletvekili İsmail Rüştü Aksal'ın, Anayasa nizamını, millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkındaki kanun teklifinin Anayasa ve Ada-		3. — Yozgat Milletvekili Veli Uyar ve 8 arkadaşının, Orta - Anadolu'da hüküm süren kuraklık sebebiyle halkın beslenme zorluğunu mahallinde tetkik etmek üzere bir Araştırma Komisyonu teşkiline dair önergesi (10/5)	6,7,11
		4. — Doğu - Anadolu'daki kuraklığın sebeb olduğu kıtlık hakkında rapor	7:10,11

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Ankara Milletvekili Burhan Apaydın'ın 15 gün süre ile izinli sayılması hakkındaki Başkanlık tezkeresi okundu, kabul olundu.

Keban Barajı ve aşağı Fırat havzası kalkınma projesi hakkında Meclis Araştırması Komisyonu için yapılan seçim sonunda üyelere Sadık Kutlay, Mithat San, Mehmet Turgut ve Nurettin Ardıçoğlu'nun seçildikleri bildirildi.

Trabzon Milletvekili Ali Rıza Uzuner ve 21 arkadaşının Doğu - Karadeniz bölgesinde himayeli ucuz buğday satışlarının yeniden yapılmasına ve

Yozgat Milletvekili Veli Uyar ve 8 arkadaşının, Orta - Anadolu'da hüküm süren kuraklık sebebiyle halkın beslenme zorluğunu mahallinde tetkik etmek üzere birer Araştırma Komisyonu teşkiline dair önerileri kabul edildi ise de İnceleme kurulları için yapılan seçimler sonunda yetersayı elde olunamadığından seçimlerin yarınki Birleşimde tekrarlanacağı açıklandı.

Güney - Doğu ve Doğu vilâyetlerinden bâzılarındaki kuraklık sebebiyle halkın beslenme zorluğunu mahallinde incelemek üzere bir kurul seçilmesine dair olan önerge oya sunuldu, reddolundu.

Yüksek Murakabe Heyeti Başkan ve üeleriyle uzman ve uzman yardımcılara ödenek verilmesi hakkındaki kanun tasarısına dair tekliflerin kabul edilmemesi hususundaki Bütçe Komisyonu raporu kabul edildi.

Ankara Üniversitesi 1962 yılı Bütçe Kanununa ek kanun tasarısı ile

Yatırımlar Finansman Fonu teşkil ve tasarruf bonoları ihracı hakkındaki Kanunun değiştirilmesine dair kanun teklifi görüşüldü ise de açık oylama sonunda yetersayı elde edilemediğinden bu tasarı ve teklifin gelecek Birleşimde yeniden oya sunulacağı bildirildi.

3499 sayılı Avukatlık Kanununun 49 nci maddesinin değiştirilmesine ve 117 nci maddesinin kaldırılmasına dair kanun tasarısı ile Adana Milletvekili Kemal Sarıbrahimoğlu ve 4 arkadaşının, 3499 sayılı Avukatlık Kanunu-

nun 49 ncu maddesine bir fıkra ilâvesine dair kanun teklifi ve

Mardin Milletvekili Mehmet Ali Arıkan ve 9 arkadaşının, Kaçakçılığın menî ve takibine dair 1918 sayılı Kanunun bazı maddelerinin tadiline ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesine dair 6829 sayılı Kanunun 2 nci maddesi ile eklenen birinci maddesine bazı fıkralar ilâvesi hakkındaki kanun teklifinin görüşülmeleri, ilgili Bakanlar hazır bulunmadığından, bir defaya mahsus olmak üzere gelecek Birleşime bırakıldı.

Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün Devlet daireleri, İktisadi Devlet Teşekkülleri, belediyeler ve Devlet denetimindeki müesseselerde maaşlı, ücretli ve yevmiyeli olarak çalışan emekli memurlara dair,

Giresun Milletvekili Ethem Kılıçoğlu'nun, hangi illerde kaç vatandaşın servet beyanına tâbi tutulduğuna dair Başbakan'dan sözlü soruları ile,

İzmir Milletvekili Mehmet Ali Aytas'ın, hayvan besiciliğini teşvik için J.C.A. Fonundan verilen 15 milyon liradan Konya ve diğer illere ne miktar ayrıldığına ve bu paranın besicilere verilip verilmediğine dair, Ticaret Bakanından sözlü sorusu,

İzmir Milletvekili Mehmet Ali Aytas'ın, Askerlik daire ve şubelerinde çalışan ücretli personelin memur kadrosuna alınmaları için bir tasarı bulunup bulunmadığına, dair Millî Savunma Bakanından sözlü sorusu, soru sahipleri ikinci defa hazır bulunmadıklarından düştü.

206, 209, 211, 212, 214 sayılı sorular ilgili Bakanların;

208, 210, 213, 215, 216, 217, 219, 220 ve 221 sayılı sorular da soru sahiplerinin hazır bulunmaması sebebiyle gelecek Birleşime bırakıldı.

Başbakan Yardımcısı Akif Eyidoğan, Tekirdağ Milletvekili Turhan Kut'un, Karma Hükümetin teşkili tarihinden itibaren bugüne kadar yeniden atanan memur adedine dair Başbakan'dan sözlü sorusuna 20 gün sonra cevap vermek üzere mehil istedi.

Bâzı mühim kanunların görüşülmesi zaruretiyle Sayın milletvekillerinin görüşmelerde hazır bulunmaları lüzumu bildirilerek,

2 . 3 . 1962 Cuma günü saat 10 da toplanılmak üzere Birleşime son verildi.

Başkan
Başkanvekili
Mekki Keskin

Kâtip
İstanbul
Ferruh Boşbeyli

Kâtip

Malatya
Nurettin Akyurt

2. — GELEN KAĞITLAR

Teklif

1. — Başbakan Malatya Milletvekili İsmet İnönü, Adalet Partisi Genel Başkanı İzmir Milletvekili Ragıp Gümüşpala, Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi Genel Başkanı Ankara Milletvekili Osman Bölükbaşı, Yeni Türkiye Partisi

Genel Başkanı Sakarya Milletvekili Ekrem Alican ve Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreteri Ankara Milletvekili İsmail Rüştü Aksal'ın, Anayasa nizamını, millî güvenlik ve huzuru bozan bâzı fiiller hakkındaki kanun teklifi (2/162) (Anayasa ve Adalet komisyonları üyelerinden mürekkep Geçici Komisyona)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 10,00

BAŞKAN — Başkanvekili Mekki Keskin

KATIPLER : Nurettin Ok (Çankırı), Muslih Görentaş (Van)

BAŞKAN — Birleşimi açıyorum.

3. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapılacaktır.
(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Çoğunluğumuz var, görüşmele-
re başlıyoruz.

4. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — *Başbakan ve Malatya Milletvekili İsmet İnönü, Adalet Partisi Genel Başkanı ve İzmir Milletvekili Ragıp Gümüşpala, Yeni Türkiye Partisi Genel Başkanı ve Sakarya Milletvekili Ekrem Alican, Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi Genel Başkanı ve Ankara Milletvekili Osman Bölükbaşı ile Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreteri ve Ankara Milletvekili İsmail Rüştü Aksal'ın Anayasa nizamını, Millî Güvenlik ve huzuru bozan bazı fiiller hakkında kanun teklifinin Anayasa ve Adalet komisyonları üyelerinden mürekkep geçici bir komisyona havalesi hakkında önergesi (2/162)*

BAŞKAN — Önergeyi okutuyorum.

2 Mart 1962

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

«Anayasa nizamını, Millî Güvenlik ve huzuru bozan bazı fiiller hakkında kanun» teklifimiz, gerekçesi ile birlikte ilişik olarak sunulmuştur.

Mevzuun arz ettiği ehemmiyet ve müstacebiyet sebebiyle bu kanun teklifimizin, Anayasa ve Adalet komisyonları üyelerinden mürekkep Geçici Komisyona havalesine, öncelik ve ivedilikle müzakeresinin sağlanması hususunda gerekli muamelenin yapılmasına müsaadelerinizi saygılarımızla arz ederiz.

Başbakan
Malatya Milletvekili
İsmet İnönü

Adalet Partisi
Genel Başkanı
İzmir Milletvekili
Ragıp Gümüşpala

C. H. Partisi
Genel Sekreteri
Ankara Milletvekili
İ. R. Aksal

C. K. M. Partisi
Genel Başkanı
Ankara Milletvekili
O. Bölükbaşı

Y. T. Partisi Genel Başkanı
Sakarya Milletvekili
E. Alican

BAŞKAN — Önerge hakkında, buyurun Sayın Ahmet Tahtakılıç.

AHMET TAHTAKILIÇ (Uşak) — Muhterem milletvekilleri.

Büyük Millet Meclisinin, bu arada Millet Meclisinin Kurucu Meclisten sonra en önemli vazifesi, şüphesiz ki Anayasa rejimini tanımak, tanıtmak ve yürütmektir. Konu bu olunca, bu mevzuda Hükümet tarafından ve parti liderleri tarafından getirilen tekliflerin memleketin Parlâmento hayatının geçmişi nazarı dikkate alınarak öncelik ve ivedilik metotları ile değil, normal metotlarla tetkik edilmesinde büyük fayda görüyorum. (Bravo sesleri)

Sayın arkadaşlarım, Büyük Millet Meclisi vazife başındadır ve vazife başında kalmalıdır. Meclis müstemirren mün'akiddir. Bu prensibe riayette sayın milletvekillerinin ve Büyük Millet Meclisinin örnek olacağı kanaatindeyim. (Sağdan alkışlar) Madem ki Büyük Millet Meclisi vazife başındadır ve vazifesinin en önemli şeyi de Anayasa rejimini tanımak, tanıtmak ve yürütmektir, Hükümet de bütün müesseseler ve Devletin icra kuvvetleri elinde olarak vazi-

fe başındadır, bu şartlar altında rejimle alâkalı her hangi bir madde çıkarılırken bu Anayasaya, milletin, her birimizin mesuliyeti altında yıllarca ümit bağladığını ve bütün ümitlerini hattâ bu Anayasaya bağladığını düşünerek dolayısıyla dahi olsa rejimle alâkalı maddelerin ivedilik ve öncelikle çıkarılmasına hacet yoktur. Onun için teklifim; gelen tasarının normal komisyonlara havalesidir. Meclisin tatil yapmamasını, normal komisyonlarda enine boyuna görüşülmesini ve ondan sonra teklifin Meclise gelmesini memleketin menfaatine görüyorum ve Parlâmento ananelerinin tesisi bakımından da önemli buluyorum. Takdir elbette Yüksek Meclisinizindir. Hürmetlerimle. (Alkışlar)

BAŞKAN — Sayın İbrahim Tekin.

İBRAHİM TEKİN (Adana) — Muhterem arkadaşlar, ben de Sayın Ahmet Tahtakılıç gibi ivedilik ve önceliğin aleyhindeyim. Yalnız, arkadaşım esası noktalara temas ettiği için ben bu hususta kısa konuşacağım. Bu kadar önemli bir kanun Parlâmentoya geldiğine göre Hükümetten ve Parlâmentodan bu kanunun hazırlanışında ivedilik ve önceliğe gidilmemesini hasseten rica edeceğim.

Sayın Tahtakılıç'ın dediği gibi, Parlâmento müstemirren çalışmaktadır ve biz hiçbir zaman tatile gidilmesine taraftar değiliz. Yalnız, normal komisyonlardan geçip, enine boyuna münakaşası yapılarak hazırlandıktan sonra gelmesini rica ediyoruz.

Arkadaşlarımdan tekrar rica ediyorum, bunun aleyhinde bulunsunlar ve Parlâmentonun teamülünü kuvvetli temeller üzerine kuralım. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Aleyhinde iki arkadaşımız konuştu. Lehte de Sayın Nur Bâki.

HALÛK NUR BÂKİ (Afyon Karahisar) — Muhterem arkadaşlar; cemiyetin sosyal bünyesinde meydana gelen ve zamanla, şartla ilgili olan bazı olaylar, bütün dünya milletlerinin tarihlerinde onların; demokratik anlayışlarının zâhiren tezat haline düştüğü birtakım örnekler vermişlerdir. Bugün biz parlâmento teamülü olarak şuna inanıyoruz ki; bir memleket ve bir Devlet idaresinde bir numaralı faktör parlâmentonun ilim ve hukuk anlayışıdır. Bu bakımdan

benden evvel konuşan arkadaşlarımdan hakikaten ilme, hukuka temel olacak bir noktai nazardan teenni, sabır, zaman unsurlarını düşünmeleri pek yerindedir. Ancak Parlâmentonun, Devlet idaresinin ve demokrasi rejiminin tek unsuru, hukuk ve ilmin pembe ümitli iklimleri içerisinde büyük bir gönül rehabetinde bulunmak değildir. Devletin, Parlâmentonun ve sosyal bünyenin; normal yayagış tarzı içinde bir de ateşli, rahatsız günleri vardır; bu, realitedir. Bir bünye normalken, bir insan hasta değilken şöyle tavsiyelerde bulunulabilir: «Senin yatak odan güneşe karşı olmalı, odanın sühneti şu olmalı, rutubet bu olmalı» denebilir. Fakat 40 derecede yatan bir hastaya en ön plânda rutubetten, güneşten, sühnetten bahsedildi mi o zaman hekimlik yapılmış olmaz. Bugün sosyal bünyemiz üzerinde birtakım fevkalâde olayların bulunduğunu Parlâmento olarak kabul etmek katiyen yanlış bir şey değildir. Parlâmento cemiyetin zaman zaman normal ve ateşli kanunlarını ayrı ayrı sevku idare edecek bir müessesedir. Bu tarihî mesuliyeti kanunun iki gün sonra çıkarılması ile sırtımızdan atamayız. Eğer kanunun bir mesuliyeti varsa ve kanunun çıkarılmasında ufak tefek görüş ve noktai nazarlarımız varsa bu, bakımdan, bize bir şey sağlamaz. Aksine biz bu kanunu inceden inceye tetkik ediyoruz zannettiğimiz zaman, sosyal bünyemizin rahatsızlığı artar ve komatö manzara gösterirse, o zaman vurulacak penisilin de fayda etmez arkadaşlar. Tıpta bir usul vardır; Mantık her şeyin üzerindedir. İcabında bir doktor baba, oğluna en ağır bir ameliyatı yapabilir. Parlâmentoda Parlâmento üyeleri şeref ve cesaretle icabında o cemiyet üzerinde büyük bir ameliyat yapabilirler. Arkadaşlarım, biz bu ameliyatı yapmazsak sosyal müesseselerimizin dengesini kendi kendimize bozmuş olacağız. Aslında böyle çıkması, dört parti tarafından günlerdir arzu edilen bir kanunun tehiri üzerinde bendenize göre birtakım polemikler çevirmemek lâzımdır. (Sağdan, alkışlar) Bu kanunun mesuliyetini biz taşıdığımız gibi memleketi birtakım uçurumlardan kurtaracaksa şerefini de biz taşıyacağız. İvedilik veya öncelik kararının bu kanunda, sonraya alınması bendenize göre polimikten başka hiçbir mantikî esası ihtiva etmemektedir. Bu bakımdan teklifin kabulünü ve bu mevzu üzerinde çok konuşulduğunu, gerek matbuat, gerek çeşit-

li Hükümet temsilcileri, gerek parti grupları noktai nazarlarını beyan ettiklerini, bunun bir an evvel çıkması için teşebbüse geçtiklerini biliyoruz. Bu arada kibar jest yapmanın hiçbir tesiri yoktur. Binaenaleyh önergenin kabulünü istiham ediyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teklifi oylarınıza sunuyorum. («Hangi teklifi?» sesleri), (Anlaşılmadı sesleri) Az evvel okuttuğum Parti Başkanlarının sunduğu teklifi... Arkadaşların burada bulunmaları mutlak, bulunsalardı. Zamanında bulunmayan arkadaşlar için tekrar önerge okutacak değiliz. (Alkışlar) Önergeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2. — *Trabzon Milletvekili Ali Rıza Uzuner ve 21 arkadaşının, Karadeniz bölgesinde himayeli ucuz buğday satışlarının yeniden yapılmasına dair mahallen inceleme yapma üzere bir Araştırma Komisyonu teşkili hakkında önergesi (10/4)*

3. — *Yozgat Milletvekili Veli Uyar ve 8 arkadaşının, Orta - Anadolu'da hüküm süren kuraklık sebebiyle halkın beslenme zorluğunu mahallinde tetkik etmek üzere bir Araştırma Komisyonu teşkiline dair önergesi (10/5)*

BAŞKAN — Şimdi diğer sunuşlara geçiyoruz. Muhterem arkadaşlar, Doğu - Karadeniz ve İç - Anadolu bölgesine birer heyet gönderilmesi için dün oylama yapmıştık. Fakat nisap hâsıl olmamıştı. Gidecek arkadaşları bugün tekrar oylarınıza sunacağım.

Her ikisini birlikte ayrı ayrı kutulara rey atmak suretiyle çıkarmak istiyorum, çünkü ayrı ayrı yaparsak vakit kaybedeceğiz. İkisinin birlikte oylamaya sunulmasını reylerinize sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Biri Karadeniz, diğer İç - Anadolu bölgesine gidecek heyet için seçilecek arkadaşların seçimine ait iki kutuyu buraya koyduracağım. Yoklama yapıldıkça, arkadaşlar oylarını kullanırlar.

Adayları her ihtimale karşı bir kere daha okutuyorum. Belki dünden aklınızda kalmamıştır. Partilerin teklif ettikleri arkadaşlar, Ata Bodur, Cevat Yalçın, Ali Rıza Uzuner, Cemil Karahan'dır.

Şimdi İç - Anadolu için heyete dâhil olacak arkadaşlar;

Sebati Hastaoğlu, Oğuz Demirtüzün, Haydar Özal, Ruhi Soyer'dir.

Gidecek olan arkadaşlar bunlardır.

Şimdi üçer kişilik tasnif heyeti segeceğiz.

Arif Ertunga (İzmir), burada mı? (Yok sesleri)

Ahmet İhsan Kırmırlı (Balıkesir), var mı? (Yok sesleri)

Burhan Bozdağ (İçel), burada mı? (Yok sesleri)

Ali Cüceoğlu (Giresun), (Yok sesleri)

Nihat Erim (Kocaeli), (Yok sesleri)

Osman Orhan Bilen? (Burada sesleri)

Yusuf Ulusoy (Sakarya), (Burada sesleri)

Neameddin Küçükkel? (Yok sesleri)

Ata Topaloğlu? (Yok sesleri)

Şadi Binay (Bilecik), (Yok sesleri)

Mahmut Vural (Sivas), (Yok sesleri)

Ömer Kart (Konya), (Burada sesleri)

Efendim, Doğu - Karadeniz bölgesi tasnif heyeti olarak Osman Orhan Bilen, Yusuf Uluyos, Ömer Kart arkadaşlarımız seçilmişlerdir.

Şimdi İç - Anadolu için tasnif heyeti segeceğiz.

BAŞKAN — Hasan Aksoy (Adana), buradalar mı? (Yok sesleri)

İbrahim Hakkı Hatipoğlu (Ankara), buradalar mı? (Burada sesleri)

Zeynel Gündoğdu (Erzincan), buradalar mı (Burada sesleri)

Mehmet Yavaş (Aydın), buradalar mı? (Yok sesleri)

Adnan Şenyurt (Erzurum), buradalar mı? (Yok sesleri)

Ekrem Dikmen (Trabzon), buradalar mı, (Burada sesleri)

Bu arkadaşlar İç - Anadolu'ya gidecek heyete seçilecekler için tasnif heyetine ayrılmış arkadaşlardır.

Şimdi Ankara'dan başlamak üzere seçimlere geçiyoruz, arkadaşlar lütfen oylarını kullanırlar.

(Ankara seçim çevresi milletvekillerinden başlanarak oylar toplandı.)

BAŞKAN — Doğu - Karadeniz ve İç - Anadolu bölgesine gidecek heyetler için oyunu kullanmayan arkadaş varsa lütfen kullanırlar.

İkinci defa oya sunulacak işlere geçiyoruz.

4. — *Doğu - Anadolu'daki kuraklığın sebebolduğu kıtlık hakkında rapor.*

BAŞKAN — Efendim, Doğu - Anadolu'daki kuraklığın sebebolduğu kıtlık hakkında bir rapor var, rapor tabedilmiş ve dağıtılmıştır. Okunmasına lüzum var mı? (Yok sesleri)

Raporu tanzim edenler konuşmak istiyorlar mı? Buyurun Kemal Okyay.

KEMAL OKYAY (Kars) — Muhterem arkadaşlarım; tensibettiğiniz heyet içerisinde Doğu - Anadolu'ya gidenler arasında bendeniz de vardım. Doğu - Anadolu'nun üç vilâyetini kaza kaza ve bâzan köy köy dolaştık. Heyetiniz tarafından seçilen dört kişilik heyet, aynı gayelerle Cumhuriyet Senatosunca seçilen beş kişilik heyetle müşterek hareket etmiştir ve tetkiklerini üç vilâyette müştereken yapmıştır. Ayrıca Millet Meclisinden seçilen heyet Tunceli'ne de gitmiştir.

BAŞKAN — Bir dakika efendim. Oy kullanmayan arkadaşlarımız var mı? Oy toplama işlemi bitmiştir. Devam buyurun efendim.

KEMAL OKYAY (Devamla) — Mensubu olduğumuz bölge halkı adına huzurunuzda tedbirleri vaktinde almış olan Hükümete teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

Şunu arz etmek istiyorum ki, şayet bu tedbirler alınmamış olsaydı, bugün bu üç vilâyette halk buğdayın kilosu 2,5 liraya, kaba yem, ot ve samanın kilosunu 100 kuruşa bulamayacak duruma düşecekti. Hükümetin insan yiyeceği bakımından aldığı tedbirlerle, hakikaten çok ıstırap içinde bulunan bu bölge halkını açlık tehlikesinden kurtarmış olduğunu kabul edebiliriz ve itiraf etmek lâzımdır ki, buğday yardımından sonra bu bölgede artık açlık tehlikesi diye bir tehlike kalmamıştır. Ama, altı milyona ulaşan hayvan mevcudunun bahara zayıat vermeden çıkacağını pek zannetmiyorum. Gitmeden evvel bunu bu kürsüden şahsan ifade etmiştim. İnsan yiyeceği bakımından her türlü tedbir hakikaten alınmış, bir endişemiz yok. Ama hayvan yemi bakımından alınan tedbirler her halde tatmin edici olmayacaktır. Hele şu kış mevsimi biraz uzun sürerse ve bahar geç gelirse hayvan zayıatını mutlaka beklemek lâzımdır.

Bu kürsüden bâzı hatip arkadaşlarımızın gerek bütçe müzakereleri, gerek başka vesile-

lerle konuşurken, bölgelere hususi yardımların doğru olmadığını ima eder şekildeki târizleri, o bölgenin çocukları olan bizleri üzmüştür. Onun için şu insan yiyeceği olan hububatın iç yüzünü açıklamak istiyorum.

Arkadaşlarım, biz Kars, Ağrı, Erzurum ve Tunceli halkı olarak insan yiyeceği yardımını isterken diyoruz ki, Ankara'da Vehbi Koç'un yediği buğdaydan Şark'ta, Posof'taki vatandaşım da istiyor. O da 73 kuruşa buğday yemek istiyor. Milyoner de 73 kuruşa yiyor, Posof'taki vatandaş da bu buğdayı talebediyor. Ankara, İstanbul gibi hayat seviyesinin çok yüksek olduğu bölgelerde Amerikan buğdayı devamlı olarak yediği halde bu bölgelere hiç gitmemiştir. Şimdi, üstüste gelen kuraklık yüzünden muhtaç ve ıstırap içinde bulunan halka da Amerika'dan gelen aynı buğdayı yedirelim diyoruz. Tek fark şu : Vehbi Koç Beyin peşin olarak 73 kuruş ödiyerek aldığı buğdayı Posof'ta Rus hududu yakınında bulunan köylü 10 aylık vâde ile istiyor, bağışlama istemiyor, düşük fiyatla da istemiyor. Hükümetimizin ayırdığı 40 milyon lira bu gaye ile sarf edilmiş, kredili buğday tevzi edilmiştir. Nasıl ki, bizler Ankara'da yiyoruz, bundan Posof'taki, Çıldır'daki vatandaşlar da aynı şekilde istifade edecektir. Bunun için bu gibi yardımlarda bölge kayırması, bölgecilik yapılması gibi düşüncelere yer verilmemesini rica edeceğiz. Sonra şu oldu, halk olarak, millet olarak, matbuat olarak ve Meclis olarak bu mesele üzerinde, Şark'taki bu muztarip mesele üzerinde durmamız; Amerikan Hükümetinin dikkatini çekmiş ve 80 bin tonluk buğday şehir ismi, köy ismi zikrederek Türkiye'ye göndermiştir ve Hükümetimizle arasındaki anlaşma gereğince gönderdiği bu buğday para ile satılamaz, kredi veya senetle halka dağıtılamaz, doğrudan doğruya karşılıksız bu bölge halkına dağıtılmak üzere 80 bin ton buğday gönderilmiştir. Hükümetimiz, vaktiyle tahsis etmiş ve ayırmış olduğu 40 milyon liralık hububat, bu gelen 80 bin ton hububata mahsubederek, bu krediyi talepte bulunan başka vilâyetlere tahsis etmiştir. Şimdi, elbette ki biz, millet olarak, Meclis olarak dost ve müttefik Amerikan Devletinin hibe yoluyla verdiği bu buğdayı reddedemedik ve bunu muhtaç halka yedirmeye mecburduk. Bu vesileyle dost ve müttefik Amerika'ya

bu muhtaç bölgenin çocukları olarak şükran borcumuzu arz etmeyi vazife telâkki ederim.

Şarkî Anadolu'da Hükümetimizin yaptığı yardımların en müsmiri ve en faydalısı, Devlet Demiryollarının yüzde 90 tenzilât yapmış olmasıdır. Navlunlar bu kadar düşük olunca elinde yem olanlar, yemlerini bu bölgelere göndermişlerdir. Bu suretle büyük tehlike nisbeten önlenmiştir ama, burada bir noktaya parmak basmak istiyorum. Sayın Devlet Vekili Profesör Turhan Feyzioğlu Şark seyahatinden avdetinde verdiği beyanatta diyordu ki, «Bu tedbir öylesine tesir etmiştir ki, Şark'taki hayvan yemlerinin fiyatları Garp'taki hayvan yemi fiyatlarının altına düşmüştür.» Arkadaşlar ben şahsan mesul bir bakanın ağzından böyle bir beyanın çıkmasını doğru bulamadım. Bu demektir ki, Şark'ta yem fiyatları çok düşüktür, Şark'a yem gönderen müteşebbisler bu teşebbüsten vazgeçsinler. Büyük hayvan kesafetinin olduğu yerlerde ne kadar bol hayvan yemi olursa o kadar faydalıdır. Nerede kaldı ki, Garp'taki fiyatların altına düştüğü iddiası da isabetli sayılamaz. Tren hattının geçtiği yerlerdeki fiyatlara bakarak bunu söylemek doğru değildir. Tunceli, Iğdır ve Posof'taki fiyatlara bakmak ve beyanatı ona göre vermek lâzımdı. Tren hattından çok uzak yerler için kilo başına 20 - 30 kuruş nakliye zammı koyarsak oralarda kaba yemin 60 - 70 kuruşu bulacağını kabul etmemiz lâzımdır. Nerede kaldı ki, Erzurum'daki 25 - 30 kuruşluk fiyatlar da normal addedilemez. Samanın kilosunun 25 kuruş olması ne demektir? Bu bölgede saman 10 kuruş olduğu zaman normaldir. 25 kuruş olduğu zaman hiçbir çiftçi ailesi bu fiyatla saman temin edip hayvanını besleyemez. Çünkü, sarf ettiği yem bedeli, hayvanının bugünkü kıymetini geçmektedir ve bunu göze alabilecek çiftçi çok azdır.

Hububat tevzii ile tehlikeler önlenmiş dedim, ama bâzı noksan taraflar var, bunları arz etmek istiyorum.

Hububat Tevzi Kararnamesi çıkarken Hükümetimiz kasabadaki çiftçiye bu kararnameye dâhil etmemiştir. Kasabalarımız umumiyetle Şarkda köy vasfından henüz kendisini kurtaramamıştır. Köylere hububat verip, kasabanın içindeki aynı vasıfta olan insanlara hububat

vermemek büyük ıstıraplara yol açmıştır. Kasabanın içindeki esnafı, tüccarı şunu bunu tekliif etmiyorum, yeni bir kararname ile köy vasfını taşıyan kasabalarımızın muhtaç halkına, çiftçilikle uğraşan insanlarına, bu buğdaydan verilmesini talebediyoruz.

Sayın Feyzioğlu dediler ki, «Amerika ile 80 bin ton hububat için yaptığımız anlaşmada Amerikalılar bunların şehirlere verilmemesini şart olarak koşmuşlardır.» Bunun üzerine biz Hükümetten rica etmiştik, demiştik ki, hiç olmazsa Türk buğdayından, yani 40 milyonluk kredili buğdaydan, bu kasabalardaki çiftçi ailelerine verilmesi zarureti vardır. Bunun için yeni bir kararname çıkarmak mecburiyeti vardır. Şarkta birçok kasabalarda güz ekimi yapılamamıştır. Tohum yoktur, çok az tohum dağıtılmışsa da bu tohumları maalesef yemiştir. Bahar mevsiminde tohum ihtiyacı çok fazladır. Ekin tam ektilmediği takdirde önümüzdeki seneler daha çok darlık çekilebilir. Ama bir mesele daha var. Şarktaki çiftçi hayvan yemine muhtacolduğu ve bulamadığı için çift öküzünü satmıştır veya çift öküzünü bahara çok zayıf çıkaracaktır. Baharda ekin ekerken zorlukla karşı karşıyadır. Böyle olunca Devlet Üretim Çiftliklerinden, yahut Zirai Donatımdan traktörler ayrılarak ekime yardım edilmesini talebediyorlar, biz de talebediyoruz. Bu da mümkün değilse çift öküzü temini için Ziraat Bankası vasıtasıyla kredi gönderilmesi şarttır. Aksi takdirde önümüzdeki senelerde noksan ekim sebebiyle başka türlü felâketlerle karşı karşıya kalabiliriz. Üst üste kuraklığa mâruz kalmış bir bölgenin çiftçisi elbette ki, Ziraat Bankasına vâdesinde borcunu ödiyemez idi, bu 3 vilâyette bu kredilerin tecili talebedilmiştir. Memnuniyetle gördük ki, 1961 borçlariyle, 1960 yılındaki bakıyeler bir sene müddetle tecil edilmiştir. Ziraat Bankası kanalıyla yem kredisi olarak dağıtılmak için gönderilen paraların, 123 sayılı Kanuna göre borçlu kalmış ve banka taksitlerini vâdesinde ödiyemiyerek, muacceliyet kesbetmiş borçları yüzünden borçlu olan çiftçiye, bu kredi dağıtılmıyordu. Banka diyordu ki, bana borcunu ödiyemiyen bir çiftçiye ne kadar muhtacolursa olsun yeni bir kredi açmam. Biz daha orada iken Hükümeti telâkki ettik ve memnuniyetle öğrendik ki, Hükümet bu mahzuru gidermiştir. Sonradan

bulduğu 10 milyonluk krediyi köylünün borcuna ve ödeme gücüne pek bakmaksızın hayvan sahiplerine dağıtılması için göndermiştir. Bunun için de alâkahılara teşekkürü borç biliyorum.

Ancak alâkalı bakanlıklardan rica edeceğiz. Gezdiğimiz bölgelerdeki bazı Ziraat Bankası müdürleri Meclisin, Hükümetin içinde bulunduğu anlayış içinde değillerdir. Maalesef bazan gördük ki, banka müdürü üç ineği veya 20 koyunu olan çiftçiye değil de, 50 ineği veya 200 koyunu olan çiftçiye kredi vermektedir. Kendilerine kredinin gayesinin muhtacolan fakir çiftçiye bahara ulaştırmak olduğunu izah ettiğimizde ödeme gücünün az olduğunu ileri sürdüler. Halbuki 50 koyun sahibi 50 koyununu satarak diğerlerini bahara çıkarabilir. Fakat üç ineği, 20 koyunu bulunanlar yardım görmeden bahara çıkamazlar. Alâkalı Vekilden rica ediyoruz, bu kredilerin dağılımında en fakir ve az hayvan sahibinden başlamak üzere hareket etmeleri için banka müdürlerinin anlayış göstermesini tamim etsinler.

Muhterem arkadaşlar, Şarktaki geçici tedbirler, elbette ki, Şarkı ilelebet kurtaracak değil. Nihayet mevsimlik, muvakkat bir ıstırapı ortadan kaldırmakla bu yardımların da fonksiyonu bitecektir. Şarkın asıl dâvası, uzun seneler içinde gelmiş geçmiş Hükümetlerin Şarka hiçbir yatırım yapmamış olmasıdır. Şarkı kalkındırmak ve bu gibi ıstıraplarla Şarkı karşı karşıya bırakmak istemiyorlarsa Hükümetimiz Şarka yatırım yapmalıdır.

Günlerdir çalıştınız, yorulduunuz, gece gündüz mesai sarf ettiniz, üç kilo tutarında bir Bütçe Kanunu çıkardınız. Bu Bütçe Kanununda 5 milyara varan yatırım hacmi içerisinde Şarkın 17 vilâyetine ayrılan yatırım hissesi maalesef 275 milyon liradır. Ben şahsan şöyle bir hesap yaptım, dedim ki, Şarkı kalkındırmak ve Garp seviyesine ulaştırmak için Hükümetin bir cehit sarf ettiğini dahi kabul etmeden, Şarka hakkını vermek gerekseydi, Hazineye toplanan paralardan ne vermemiz gerekirdi? Arkadaşlarım 5 milyar liralık yatırım olduğunu, bunun 3 milyarının umumi bütçeden ve 2 milyarının da İktisadi Devlet Teşekkülleri tarafından yapılacağını biliyorsunuz. Bu yatırım miktarını beher vilâyete taksim edersek vasati 70 milyon lira düşüyor. 17

vilâyetin hissesine 1 milyarın üzerinde yatırım yapılması icabederdi. Nitekim Devlet Plânlama Dairesi Şarka bugünkü bütçe imkânları içerisinde 900 milyon liralık yatırım talebinde bulunmuştur. Buna karşılık bunun üçte biri dahi olmayan 275 milyon liralık bir yatırım Şarka verilmiştir. Muhterem Meclis üyeleri, Şark yatırımıyla kalkınır, Şark selâmla, edebiyatla kalkınmaz. Biz hâlâ daha Şarka edebiyat ve selâm göndermekteyiz. Yeni işbaşına gelmiş Hükümetimizin, Şarkı kalkındıracağım zihniyeti içinde bulunduğunu memnuniyetle görüyoruz. Ama yine görüyoruz ki, 1962 yılı bütçesinden bu bölgeye verilen miktarla diğer bölgelere verilen miktarlar arasındaki fark muazzamdır. Şarkla Garp arasındaki farkı telâfi için Şarka fazla verilmesi talebinden vazgeçtik, hissesine düşen miktar verilsin. Bundan da vazgeçtik, Devlet Plânlama Dairesinin teklif etmiş olduğu miktara da razı idik, o da verilmedi. Selâmla kalkınma olmaz. Şarktaki vatandaşın karnı selâmla doymuyor.

Bütün vatandaşlarımız şöyle düşünmektedir : Vatan bir küldür, Şarkı Garbı yoktur. Biz de aynı iddiadayız. Bu memlekette Şark Garp yoktur. Bu memlekette Şark Garp olmadığı için Şarkın çocukları olarak diyoruz ki, Garba hayvan hastanesi yapılırken, Şarka hiç olmazsa insan Hastanesi yapın. Eğer memleket Şark Garp diye bölünmiyecekse yatırımlarda da ayırma yapılması ve Şarkın hakkının verilmesi şarttır ve ancak o suretle Şark ve Garp diye memleket ayrılmamış olur. Gelmiş geçmiş hükümetler hep aynı zihniyetle hareket etmişlerdir. Bütün temennimiz, Şarkın bütün ümidi, hali hazır Hükümetimiz ve onun başındaki muhterem insanın son beyanatındadır. Bu beyanat Şarka ümit vermiştir. Artık Devlet ve Hükümet olarak Şarka da yüzlerini dönmüşlerdir, bundan sonra haklarımız teslim edilecektir sanıyoruz.

Arkadaşlar Şarkta hiçbir iktisadi yatırım, hiçbir sosyal yatırım, hiçbir kültürel yatırım yoktur. En aktüel mesele; Erzurum Üniversitesi 10 senedir bitirilemiyor. Ama yurdun 5 - 6 yerinde yeniden üniversite kurulması teşebbüsleri var. Yeniden fakülteler açılması için şu veya bu şehir düşünülüyor. Hakkıdır, vatanın her yerinde üniversiteler kurulsun. Ama Erzurum'da 10 senedir başlanmış ve Atatürk'ün de ideali olan üniversite iki fakülte ile şu binanın içinde devam edip git-

mesin. İşte Şarktaki maarife, mektebe, eğitime verdiğimiz önem.

Arkadaşlar, bir mevzua daha işaret ettikten sonra huzurunuzdan ayrılacağım.

1962 yatırımları için Hükümetimiz Şarka noksan ayırmış olsa dahi yapılacak işler yok mudur? 1962 yılı bütçesinden Şarka el uzatılmasını istiyoruz. Yapılacak işler var. Biliyorsunuz, bâzı iktisadi müesseseler vardır ki, millî sıfatını alırlar: Çimento sanayii, enerji sanayii, şeker sanayii Türk ekonomisinde millî ekonomi ünitedir. Kabul edersiniz ki, Çıldır'daki vatandaş gerek bizzat vergi ödiyerek, gerek çoluk çocuğunu ve torununu yabancı memleketlere borçlandırarak Ankara'daki veya başka şehirdeki kurulan çimento fabrikasının yatırımına iştirak etmiştir. (Bunu ret ve inkâr edemeyiz. O halde bu millî sanayilerin mamûllerinden Çıldır'daki, Posof'daki veya Eleşkirt'deki vatandaş da Ankara'daki vatandaşın istifade ettiği şekilde istifade etmelidir, ettirilmelidir. Çünkü, Hükümetin her yerde bir çimento fabrikası açması mümkün değildir. O halde millî karakter taşıyan sanayilerimizin mamullerinden vatandaşlarımız aynı şekilde istifade ettirilmelidir. Nasıl ki, Yenice sigarası Çıldır'da 120 kuruşa, Ankara'da da 120 kuruşa ise, nasıl ki, rakı, Çıldır'da ve Ankara'da aynı fiyata satılıyorsa, çimento da satılabilir. Çimentoyu Ankara'da 7 liraya değil, 10 liraya sattığımız takdirde, Çıldır'da da 17 - 18 liraya değil, 10 liraya satabilirsiniz. Bu çimentoda böyledir, enerjide böyledir, şeker de böyledir. Şark mutlâka kalkınmalıdır. Şark kalkınmazsa şu sosyal hâdiseler çıkıyor, şu mahzurlar doğuyor, diyoruz. Şarktaki vatandaşın kulağını yabancı radyoları dinlemekten kurtarıp, Ankara'daki radyoya çevirmemiz lâzımdır diye edebiyat yaptığımız bir devirde hiç olmazsa Şarkın geri kalmış yerlerine bu hakkı tanımalıyız. Orasının imarında, iskânında, ilerlemesinde, şehirciliğinin inkişafında çok büyük rolü vardır. Meselâ ofis gibi bir teşkilâtla Ankara'daki fiyat üzerinden Van, Kars ve Ağrı'da da çimento satılabilir. Aynı nisbette yatırıma iştirak etmiş olduğu halde Ankara'daki vatandaş 7 liraya çimento alır, ev yapar, Kars ve Ağrı'da ise 20 liraya çimento alır ve ev yapar. Sosyal anlayış buna müsait midir? Böyle mi yapmak lâzımdır?

1962 bütçesinde Şarka ait yatırımların çok az olduğunu biliyoruz. İnşallah 1963 te plânlı

devreye girildiği zaman bu mahzur giderilecek ve hakikaten Şark ile Garp arasındaki fark iza-leye çalışılacaktır. Görüyoruz ki, matbuat ve resmî ağızlar 1963 te başlanacak beş yıllık plânlanmanın, Haziranda belli olacağını söylemektedirler. Öteki taraftan da takibediyorum ve öğreniyorum ki, Şarkta geri kalmış bölgelerin ekonomik durumları üzerinde çalışılmakta, bu mevzu ile ilgili heyetler tertibedilmektedir. Ama bu heyetler, üç beş vilâyetin ekonomik ve sosyal envanterini ancak yıl sonuna kadar çıkarabilecek. O halde beş yıllık plânda Şarkın meseleleri nasıl yer alacaktır? Şimdilik nasıl halledileceğini de bilmiyorum. Hükümetin Şarkta yatırım yapmak için proje istediğini fakat maalesef hiçbir hazır proje bulamadığını öğrenmiş bulunuyoruz. Plân yok, proje yok. Şarka ait beş yıllık yatırımı nasıl plânlıyacaklar? Bunları henüz öğrenmiş değiliz. Bunun için, bu hususu Muhterem Hükümetin dikkatine arz ediyorum.

Huzurunuzdan ayrılmadan önce, insan yiyeceği bakımından Şarktaki ıstıraplara son vermiş olduğundan Sayın Hükümete teşekkürlerimi arz ederim. Ancak, hayvan telefâtı ve zayıtının önlenmesi için alâkalı bakanlarımızın uyanık ve tedbirli bulunmasını rica eder, hepinizi hürmetle selâmlarım.

BAŞKAN — Bir önerge var okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Doğu - Karadeniz bölgesinde himayeli ucuz buğday satışlarının yeniden yapılmasına dair mahallen incelemeler yapmak üzere teşkili kararlaştırılan komisyon üyeleri için yapılan seçime 150 üye katılmış ve neticede aşağıda adları yazılı olanlar hizalarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye	Üye
Gaziantep	Sakarya
Osman Orhan Bilen	Yusuf Ulusoy
	Üye
	Konya
	Ömer Kart
Ata Bodur	131
Cemil Karahan	123
Cevat Yalçın	120
Ali Rıza Uzuner	115
Çekinser	15

BAŞKAN — Gereken nısap dolmadığı için gelecek Birleşimde tekrar oylarınıza arz olunacaktır.

Yüksek Başkanlığa

Orta - Anadolu'da hüküm süren kuraklık sebebiyle halkın beslenme zorluğunu mahallinde tetkik etmek üzere teşkili kararlaştırılan komisyon üyeleri için yapılan seçime (151) üye katılmış ve neticede aşağıda adları yazılı olanlar hizmalarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye	Üye
Ankara	Erzincan
İbrahim Sıtkı Hatiboğlu	Zeynel Gündoğdu
Üye	
Trabzon	
Ekrem Dikmen	
Sebati Hastaoğlu	134
Haydar Özalp	121
Oğuz Demirtüzün	118
Ruhi Soyar	113
Mustafa Kepir	1
İbrahim Bunalp	1
Boş	13

BAŞKAN — Gereken nısap temin edilemediğinden gelecek Birleşimde oylarınıza sunulacaktır.

Bir önerge var okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Doğunun büyük derdini mahallinde tetkik eden heyetin bu husustaki izahatının Hükümet ve Meclis çoğunluğunun bulunduğu bir zamanda görüşülmesini arz ve teklif ederiz.

Erzurum	Yozgat
Nihat Diler	Mustafa Kepir

BAŞKAN — Bu rapor üzerinde yeni bir arkadaşımız söz almıştır. Lâtif Aküzüm, buyurun.

LÂTİF AKÜZÜM (Kars) — Çok muhterem arkadaşlarım; biraz evvel çok kıymetli hemşerim Kemal Beyin sözlerini dikkatle dinledim. Mecliste şu andaki hissiyata bakıyorum, Doğu'nun bu çok müstacel, hakikaten yüreklerde acılar yaratan durumu görüşülürken, birçok arkadaşlarımızın ve Hükümetin ve ilgili Bakanların bulunmaması karşısında, yapılan izahların hiçbir suretle müsmir olamayacağı kanaatindeyim. Ben de önergeye iştirak ederek diyorum ki : Çok mühim bir

konu üzerindemiz. Arkadaşımızın bu konuşması muhakkak ki, hepimizin yüreğini sızlattı. Yalnız Şarkın değil, bütün memleketin bir çocuğu, bu milletin bir mebusu olarak konuşuyorum! Benim için Kars, Ağrı ne kadar kıymetli ise, İzmir, İstanbul, Edirne de aynı derecede kıymetlidir. Şunu kabul etmek lâzımdır ki, 40 seneden beri Kars, lâyıık olduğu ilgi ve hizmeti görmemiştir. Daima ve daima Kars, Artvin üvey evlât muamelesi görmüştür. Memleketime bakıyorum, 40 seneden beri en ufak bir hizmet girmemiştir. Onun için, içimi dökmek, memleketimin dert ve muhtacolduğu hizmetleri huzurunuzda getirmek, sizin iyimser elinizi Şarka uzatmak elbetteki vazifemizdir. Onun için ben takrire iştirak ederken, arkadaşlarımızın ve mesul bakanların toplu bulunduğu bir celsede bu mevzu üzerinde iyice durulsun. Bu suretle bugün aklık tehlikesiyle karşılaşan Şarka el uzatılsın. Benim kanatım bu merkezdedir. Takrire iştirak ettiğimi tekrar belirterek kabulünü iştirah eder hepimizi hürmetle selâmlarım.

BAŞKAN — Takriri oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Arkadaşlar, bu mevzu ne zaman görüşülsün? Müsaade ederseniz, Kış tatilinde yani bayramdan sonra yapılacak ilk toplantıda gündeme alınsın. (Bayramdan önce, sesleri.) Efendim, bayramdan önce burada bütün arkadaşları bulmak mümkün olmaz. Bu bakımdan bayramdan sonra gündeme alınmasını ben uygun görmekteyim. Şimdi bu hususu oyunuza sunuyorum. Bayramdan sonra gündeme alınmasını kabul edenler lütfen işaret buyursunlar... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şu hale göre bayramdan sonra yapılacak ilk toplantıda gündeme alınmasına karar verilmiştir.

Muhterem arkadaşlarım; mâlûmunuz olduğu üzere elde, görüşülmesi icabeden müstacel kanunlar vardır. Bunun için yarın saat onda toplanmayı oyunuza sunacağım.

Pazartesi, Çarşamba ve Cuma günleri toplanmak tüzük icabıdır, diğer günlerde toplanmak oyunuzla mümkün olacaktır. Bu bakımdan yarın saat onda Meclisimizin toplanmasını oyunuza sunuyorum. Kabul edenler., Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Birleşimi; 3.3.1962 Cumartesi günü saat onda toplanılmak üzere kapatıyorum.

Kapanma saati : 11,40